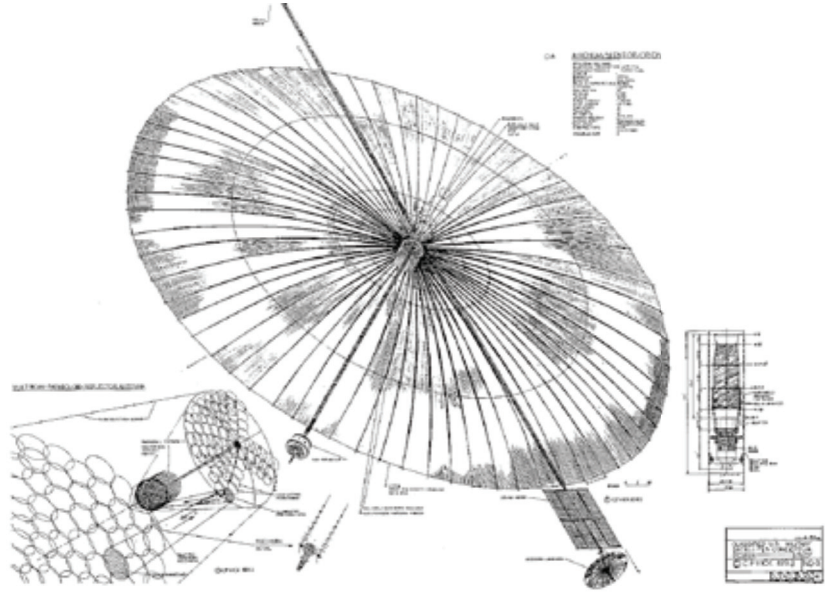

Haberleşme Özgürlüğüne Darbe

Elk. Elo. Müh. Özgür Tamer
ozgur.tamer@emo.org.tr

Geçtiğimiz günlerde Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu'nun (BTK), mahkeme kararı olmaksızın Türkiye'deki tüm internet, yazılı, sözlü, görüntülü iletişim trafiğinin izlenmesine ilişkin karar aldığı ortaya çıkmış durumda. Buna göre, BTK, sabit telefon hattı işletmecileri tarafından tüm POP noktalarına ait trafiğin "Başkanlık Ankara lokasyonunun IP protokolü üzerinden noktadan noktaya özel hatlar ile teslim etmesi"ni kararlaştırdı. BTK kararını "kolluk ve güvenlik birimleri tarafından uzun süredir ısrarla" sabit telefon hattı (STH) işletmecilerine ait tüm yurt dışı giriş ve çıkış trafiklerinin yönlendirilmesi ve takip altına alınmasını istediğine dayandırarak aldığını belirtti.

Elektronik uzaktan iletişimin izlenmesi, neredeyse teknolojinin kendisi kadar eskiye dayanmakta. Telefon ağının yerel dağılımlar gösterdiği 20. Yüzyılın ilk yarısında, iletişimin izlenmesi de yerel ölçekte ve ileri teknolojiye gereksinim duyulmayan yöntemler ile gerçekleştirilirken, 20. Yüzyılın ikinci yarısından itibaren, iletişimin küreselleşmesi ile daha büyük ölçeklerde izleme ve gözetleme sistemleri kullanılmaya başlanmıştır. Örneğin şekilde sunulan iletişim dinleme uydusu gibi dinleme uyduları aracılığı ile ABD yeryüzünde birçok telsiz görüşmesini uzaydan dinleme yeteneğine kavuşmuştur. Söz konusu uyduların 100 m. çanak yarıçapına erişen antenler ile donatılmış olmaları, yeryüzündeki birçok kısa mesafe telsizi dahi dinleyebilmelerini sağlamaktaydı. Bu tip uyduların ilki 1962 yılında gönderilmiş ve izleme programı halen devam etmektedir. Bu program daha büyük çapta bir yapı olan Echelon sistemi bünyesinde yürütülmektedir. ECHELON, 5 devletin (ABD, İngiltere, Kanada, Avustralya, Yeni Zelanda) istihba-

rat örgütlerinin dünya üzerindeki iletişim sistemlerini denetlemek için kurdukları ortak projenin kod adıdır. Liderliğini ABD Milli Güvenlik Dairesi NSA'nın yaptığı ECHELON'un bugün telefon görüşmeleri, e-postalar, internet bağlantıları, uydu haberleşmeleri gibi akla gelebilecek tüm modern iletişim sistemlerini büyük oranda denetlediğine inanılmaktadır. Özellikle İnternet altyapısının ABD merkezli olması ve ABD'nin bu altyapının denetimini paylaşma konusundaki isteksizliği bu inancı desteklemektedir. Her ne kadar Echelon'un çalışmaları konusunda resmi bir açıklama yer almasa da NSA tarafından yapının varlığı kabul edilmiştir. Echelon son yıllarda özellikle internet temelli iletişimde anahtar sözcük üzerinden yaptığı iddia edilen izlemeler ile gündeme gelmiştir. Buna göre attığınız bir e posta ya da tarayıcınız ile görüntülediğiniz bir sayfada bu anahtar sözcüklerden birisi geçiyor ise Echelon izleme ağında kaydınızın yer alması beklenmektedir. Örneğin bu yazıyı elektronik ortamda ilettiğimde içeriğinde bol miktarda geçen "Echelon" kelimesi nedeni ile çok yüksek olasılıkla izleme ağının anahtar sözcük aramasına takılacaktır.

Günümüzde hükümetler de Echelon benzeri yapılar ile resmi ya da

gizli olarak çeşitli izleme ve dinleme mekanizmalarını kullanmaktadırlar. Resmi istihbarat birimleri bilgi iletişim teknolojilerine büyük önem vermekte ve yatırımlar yapmaktadır. Bu teknolojiler aracılığı ile elde edilmiş verilerin geçmişe dönük olarak kullanılması son yıllarda "Ergenekon" "Balyoz" vb davalarda sıklıkla karşımıza çıkmaktadır. Geçmişe doğru bir tarama yapılabilmesi ise sadece anahtar sözcük ya da başka bir algoritmaya bağlı arşivlere dayalı genel bir izleme sistemi ile olanaklıdır. Bu nedenle resmi istihbarat çalışmaları dışında genel bir izlemenin de olduğu izlenimi oluşmaktadır.

BTK'nın son açıklamasının endişe verici bir diğer boyutu ise bu tip gizli genel izlemelerin, artık resmi ve aleni hale gelmesinde yatmaktadır. Tüm operatörlerden internet üzerinden geçen her türlü iletişim verisinin istihbarat amaçlı toplanmasına izin verecek bu süreç ile artık iktidarın kendince suç saydığı her tür söylem takibi gerçekleştirilebilecek, ilişkili kişiler rahatlıkla fişlenebilecektir.

Üyelerimize benzeri işlemlerden kaçınmak ve anonimliklerini koruyabilmeleri için Proxy ve Tunnel siteler aracılığı ile bağlanarak izlerinin sürülmesini zorlaştırabileceklerini hatırlatmak isteriz.